

УДК 351.741:343.1

ПОПОВА О.В.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ, НАЯВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

У статті розглянуто перспективи розвитку сільського господарства в Україні, визначено проблеми та шляхи їх вирішення. Вивчено державну підтримку й увагу до сільського господарства, роль державних органів та органів самоврядування в розвитку сільського господарства.

Ключові слова: економіка, інвестиції, сільське господарство, державна підтримка.

В статье рассмотрены перспективы развития сельского хозяйства в Украине, определены проблемы и пути их решения. Изучены государственная поддержка и внимание к сельскому хозяйству, роль государственных органов и органов местного самоуправления в развитии сельского хозяйства.

Ключевые слова: экономика, инвестиции, сельское хозяйство, государственная поддержка.

The basic directions development perspective of the agriculture of Ukraine identified problems way of dealing with. Examined state support and attention to agriculture. Role of state bodies and self – governing bodies in the development of agriculture.

Key words: economic, capital investment, agriculture, government support.

Вступ. Наша держава має величезні можливості як природного, так й економічного характеру для успішного розвитку сільського господарства.

Незважаючи на наявні проблеми та складну економічну ситуацію, Україна є однією з найбільших аграрних держав у світі.

Натепер аграрний сектор посідає провідну позицію в державній структурі економіки країни.

Висвітлюванню, вивченню та розв'язанню в сільському господарстві питань і проблем присвятили свої роботи різні науковці: О. Бородіна, Д. Крисанов, Ю. Лузан, М. Федоров та інші, однак питання й проблеми, які виникають у сільському господарстві, його розвиток потребують подальшого дослідження та вирішення.

Постановка завдання. Мета статті – виявити і проаналізувати проблеми, які виникли в сільському господарстві, шляхи їх вирішення в подальшому розвитку галузі.

Результати дослідження. Україна – це країна з потужним агропромисловим потенціалом і величезними перспективами розвитку сільського господарства, вона перебуває в сприятливих кліматичних умовах і володіє якісними земельними ресурсами, наявність яких свідчить про можливість ефективного розвитку сільськогосподарського виробництва.

Аграрний сектор є важливою стратегічною галуззю української національної економіки, яка забезпечує продовольчу безпеку та продовольчу незалежність нашої держави, дає значній частині сільського населення робочі місця [1].

Незважаючи на те що світова економічна криза не обійшла й наше сільське господарство, воно до цих пір є основним постачальником продовольства в нашій країні й може стати ним і на світовому ринку.

Аграрне виробництво відіграє помітну роль в економіці України. Тут створюється до 12% валової доданої вартості, за рахунок агропродовольчої продукції забезпечується понад 30% усього експорту держави [2].

Держава приділяє велику увагу розвитку цієї галузі як основній у структурі економіки країни, своєчасно вдосконалюється її законодавчо-правова база, надаються фінансування та підтримка тощо.

© ПОПОВА О.В. – кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри публічного управління та адміністрування (Херсонський державний аграрний університет)

Відносна стійкість вітчизняного сільськогосподарського виробництва в несприятливих соціально-економічних умовах 2014 року свідчить про своєчасність проведених у державі земельної та аграрної реформ. У результаті створено динамічний, потужний, перспективний, конкурентоспроможний сектор економіки, що постійно нарощує обсяги виробництва, експорту й доходів держави, власників і громадян [3].

Розвиток сільського господарства для нашої країни завжди був однією з пріоритетних сфер як зовнішньоекономічної, так і внутрішньоекономічної стратегії. Адже перспективний розвиток цієї галузі має великий вплив на всю національну економіку, на формування засад суверенності держави, її продовольчої безпеки, забезпечує розвиток багатьох галузей економіки та формує соціально-економічні умови розвитку сільських регіонів.

Український аграрний сектор з потенціалом виробництва, що значно перевищує потреби внутрішнього ринку, є ланкою, що, з одного боку, може стати локомотивом розвитку національної економіки та її ефективної інтеграції у світовий економічний простір, а з іншого – забезпечує зростання доходів задіяного в аграрній економіці сільського населення, що становить понад третину всього населення країни [4].

Держава приділяє велику увагу стратегії та принципам розвитку аграрного сектору економіки, вирішує пріоритетні напрями й завдання згідно з Конституцією та законами України, іншими нормативно-правовими актами, відповідно до яких здійснюється діяльність в аграрному секторі.

Але, як ми бачимо, цих дій усе ще не достатньо, реорганізаційні процеси проходять повільно, державна фінансова підтримка аграріям країни зменшується тощо. Усе це не сприяє оптимальному зростанню показників випуску продукції в аграрному секторі країни та перспективам його розвитку.

Незважаючи на досягнення в розвитку сільського господарського виробництва, в Україні ще існує багато проблемних питань, які чекають на вирішення.

Зокрема, щоб наше сільське господарство успішно розвивалось і мало великі успіхи, необхідні значні зміни:

– у *ціновій політиці* аграріям потрібні стабільні ціни для забезпечення оптимальних обсягів виробництва продукції;

– у *вирішенні проблеми недосконалості нормативно-правових актів* з аграрної політики держави та формування правової бази, яка б захищала інтереси аграріїв;

– у *питаннях регулювання ринку*. Україна впевнено нарощує експорт зернової продукції і стала визнаним світовим експортером зерна;

– у *вирішенні питання щодо формування ринку землі*;

– у *питанні збільшення фінансово-економічної підтримки державою* сільського господарства;

– у *зміцненні інноваційної діяльності* шляхом упровадження перспективних агротехнологій для підвищення ефективності виробництва;

– у *вирішенні питання втрат зерна* під час збирання врожаю;

– у *вирішенні питання розвитку фермерського господарства* шляхом надання вигідних кредитів;

– у *питанні зменшення ризиків від природно-кліматичних умов* шляхом удосконалення системи захисту господарств;

Серед напрямів інноваційного розвитку аграрного сектора варто визначити такі:

1) створення й упровадження у виробництво високопродуктивних сортів і гібридів сільськогосподарських культур, нових порід тварин і птиці;

2) стимулювання агроекологічної діяльності, зокрема розвитку альтернативного органічного агровиробництва;

3) формування високоосвічених професійних кадрів [5].

У сучасних умовах без високоефективного й конкурентоспроможного аграрного сектору не можна вирішити питання та завдання стратегії розвитку економіки нашої держави, сформувати сучасний аграрний ринок, забезпечити ефективну участь країни у світовій економіці.

Ефективний розвиток сільського господарства, підвищення його конкурентоспроможності є пріоритетами реформування національної економіки, зафіксованими в Стратегії розвитку «Україна – 2020», програмах діяльності Кабінету Міністрів України, Угоді про асоціацію між Україною та ЄС і Плані дій з її виконання тощо. Основними напрямами реформ у нашій країні визначено:

- забезпечення ефективного землекористування на основі завершення земельної реформи;
- удосконалення системи державної підтримки сільськогосподарського виробництва та залучення фінансування у галузь;
- розвиток зовнішньоекономічних відносин і сприяння міжнародній торгівлі;
- забезпечення сталого розвитку сільських територій;
- адаптацію процесів агропромислового виробництва до європейських вимог [6].

З метою забезпечення стабільного розвитку економіки Херсонської області розпорядженням голови Херсонської державної адміністрації від 11.12.2017 № 955 схвалено проект програми соціально-економічного та культурного розвитку Херсонської області на 2018 рік, де велику увагу приділено правовим засадам економічного розвитку нашого регіону й актуальним проблемам розвитку економіки Херсонщини. Програму узгоджено з Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2020 року, в ній визначено цілі, основні завдання на 2018 рік, сформовано прогностичні показники до 2020 року.

Програма соціально-економічного та культурного розвитку Херсонщини на 2018 рік передбачає забезпечення узгодження дій усіх гілок влади для здійснення в регіоні єдиної державної політики, спрямованої на підвищення рівня життя людей.

Основою цієї Програми є забезпечення стабільного розвитку регіону шляхом проведення загальнодержавних реформ, зростання ефективності економіки й успішної роботи соціальної сфери, розвиток слабких сторін регіональної економіки, формування конкурентних переваг регіону з орієнтиром на створення кращих умов для життя населення, орієнтування виробників товарів, інвесторів, адміністрації й населення на майбутній розвиток території [7; 8]. У програмі є перелік обласних цільових програм, інвестиційних проектів, які будуть виконуватися у 2018 році, з урахуванням раціонального використання ресурсів і фінансів згідно із завданнями соціально-економічного розвитку Херсонщини.

Але, незважаючи на те що Україні вдалося одержати й закріпити позитивні досягнення в роботі агропромислового комплексу, значно наростити виробництво сільськогосподарської продукції та підвищити експортний ресурс у галузі не вдалося.

Сучасна модель функціонування сільськогосподарського виробництва не спроможна зробити суттєво якісний стрибок у своєму розвитку, забезпечити вирішення соціально-економічних проблем села, реалізувати повною мірою той потужний природно-ресурсний потенціал, яким володіє галузь [9].

Цьому заважає низка перешкод, які залишились не вирішеними під час реформування аграрного сектору, а саме:

- недостатність фінансових ресурсів для ведення господарської діяльності аграріїв;
- незавершеність земельної реформи;
- низький рівень життя селян і відставання соціальної інфраструктури в селі;
- відставання української продукції від європейських стандартів;
- деградація ґрунтів, пов'язана з погіршенням властивостей ґрунту і зниженням його родючості.

Подальший розвиток сільського господарства нашої країни з орієнтиром на європейські й світові умови, а також підвищення його ефективності з метою стабільного забезпечення населення продуктами та захисту продуктивної безпеки держави, збільшення експорту аграрної продукції потребують реалізації завдань державної аграрної стратегії за такими пріоритетами:

- удосконалення нормативно-правового забезпечення розвитку аграрного сектору економіки;
- стимулювання розвитку сільськогосподарського підприємства, в тому числі дрібногосподарного;
- підвищення міжнародної конкурентоспроможності продукції аграрного сектору;
- розвиток інфраструктури аграрного ринку.

Висновки. Маючи потужний потенціал і значні природні ресурси в сільському господарстві, Україна має вживати конкретні заходи для вирішення наявних проблем із забезпечення стабільної роботи цієї галузі та долучитися до позитивного досвіду інших країн, що сприяло б подальшому ефективному розвитку аграрної галузі, покращенню необхідної законодавчої бази й інвестиційного клімату в аграрному секторі, зміцненню самих підприємств і збільшенню кількості робочих місць у галузі, дбайливому ставленню до землі та раціональному використанню земельних ресурсів, стабільному забезпеченню населення країни високоякісними продуктами тощо.

Необхідно розвивати економічний потенціал сільського господарства України в пріоритетному напрямі ефективного виходу високоякісної та конкурентоспроможної продукції на світові ринки.

Список використаних джерел:

1. Михайлов А.П. Сучасний стан та перспективи розвитку аграрного сектору економіки України. Економіка та управління: історія, реалії та перспективи. 2016. № 1.
2. Лупенко Ю.О. Розвиток аграрного сектору економіки України: прогнози та перспективи. Науковий вісник Мукачівського державного університету. 2015.
4. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України. URL: <http://minagro.gov.ua>.
5. Аграрна реформа в Україні (здобутки, проблеми і шляхи їх вирішення) / П.Т. Саблук, В.Я. Месель-Веселяк, М.М. Федоров. Економіка АПК. 2009. № 12. С. 3–13.
- 6.9. Русан В.М. Відділ безпеки реального сектору економіки. Серія «Економіка». № 55.
7. Розпорядження голови ОДА Херсонської області від 11.12.2017 № 955.
8. Програма соціально-економічного та культурного розвитку Херсонської області на 2018 р. (проект), схвалена розпорядженням голови ОДА Херсонської області від 11.12.2017 № 955.